

Studiul epistolei către Evrei – W.J. Ouweneel

Studiul nr. 11: Isus, Conducătorul pe drumul prin pustiu (Evrei 10.35-13.7)

Introducere

A. Persoana mai bună (Evrei 1.1-7.28)

B. Sistemul mai bun (Evrei 8.1-10.18)

C. Conduita de viață cea mai bună (Evrei 10.19-13.25)

1. Isus ne introduce în Locul Preasfânt (Evrei 10.19-34)
2. Isus, Conducătorul pe drumul prin pustiu (Evrei 10.35-12.11)
 - 2.1 Viața prin credință (Evrei 10.35-11.2)
 - 2.2 Principiile credinței (Evrei 11.3-7)
 - 2.3 Răbdarea credinței (Evrei 11.8-22)
 - 2.4 Energia credinței (Evrei 11.23-38)
 - 2.5 Alergarea credinței (Evrei 11.39-12.3)
 - 2.6 Încercarea credinței (Evrei 12.4-11)

Intercalare: Sângele care vorbește despre lucruri mai bune (Evrei 12.12-13.7)

1. Urmărirea sfințirii (Evrei 12.12-17)
2. Intrarea în lucrurile mai bune (Evrei 12.18-29)
3. O umblare curată (Evrei 13.1-7)

C 2.3 Răbdarea credinței (Evrei 11.8-22)

Evrei 11.8-22: 8. Prin credință, Avraam, când a fost chemat, a ascultat, ca să iasă spre locul pe care urma să-l primească de moștenire, și a ieșit, neștiind unde merge ^a. **9.** Prin credință a locuit temporar în țara promisiunii, ca într-o țară străină, locuind în corturi, cu Isaac și Iacov, împreună-moștenitori ai aceleiași promisiuni ^b; **10.** pentru că aștepta cetatea care are temelii, al cărei meșter și ziditor este Dumnezeu. **11.** ¹ Prin credință și Sara însăși a primit putere pentru întemeierea seminței ² și dincolo de vârsta potrivită ^c, pentru că l-a socotit credincios pe Cel care a promis. **12.** De aceea, și dintr-unul singur și acela aproape mort ^d, au fost născuți o mulțime ca stelele cerului și ca nisipul fără număr de pe țărmul mării ^e. **13.** În credință ³ au murit toți aceștia, neprimind promisiunile, ci văzându-le de departe și salutându-le și mărturisind că sunt străini și călători ^f pe pământ ⁴. **14.** Pentru că cei care spun unele ca acestea arată clar că ei caută o patrie. **15.** Și, în adevăr, dacă și-ar fi amintit de aceea din care ieșiseră, ar fi avut timp să se întoarcă; **16.** dar acum doresc una mai bună, adică cerească; de aceea, Dumnezeu nu Se rușinează de ei, ca să fie numit Dumnezeul lor ^g, pentru că le-a pregătit o cetate. **17.** Prin credință, Avraam, când a fost încercat, l-a adus jertfă pe Isaac; și el, care își însușise promisiunile, oferea jertfă pe singurul său fiu ^h, **18.** ca acela căruia i se spusese: „În Isaac ți se va numi sămânța!” ⁱ, **19.** socotind ⁵ că Dumnezeu poate să învieze chiar dintre morți, de unde, vorbind figurativ ⁶, l-a și primit. **20.** Prin credință, Isaac i-a binecuvântat pe Iacov și pe Esau cu privire la cele viitoare ^j. **21.** Prin credință, Iacov,

când era pe moarte, i-a binecuvântat pe fiecare din fiii lui Iosif^k și s-a închinat pe vârful toiagului său^l. **22.** Prin credință, Iosif, când era pe moarte, a amintit despre ieșirea fiilor lui Israel și a poruncit cu privire la oasele sale^m.

Remarci

^{1.} În traducerea Elberfeld revizuită din anul 1992 (ediția Scofield) și în versiunea olandeză Voorhoeve din anul 1982, versetul 11 este redat astfel: Prin credință el a primit și cu Sara, cu toate că ea era stearpă, putere pentru a procrea urmași, și anume dincolo de timpul potrivit al vârstei, deoarece el a considerat credincios pe Acela care a dat promisiunea.

^{2.} textual: „putere pentru ejaculație”

^{3.} de fapt „potrivit credinței”

^{4.} sau „în țară”

^{5.} adică „a reflecta”, „a fi de părere” sau „a deduce”

^{6.} același cuvânt ca „parabolă/pildă” în Matei 13.3

^{a.} Geneza 12.1-5; Faptele apostolilor 7.2-4

^{b.} Geneza 23.4; 36.3; 35.12,27

^{c.} Geneza 17.19; 18.11-14; 21.2

^{d.} Romani 4.19

^{e.} Geneza 15.5,6; 22.17; 32.12; Exodul 32.13; Deuteronomul 1.10; 10.22

^{f.} Geneza 23.4; 47.9; 1 Cronici 29.15; Psalmul 39.12; 1 Petru 2.11

^{g.} Exodul 3.6,15; 4.5; Marcu 12.26

^{h.} Geneza 22.1-10; Iacov 2.21

^{i.} Geneza 21.12; Romani 9.7

^{j.} Geneza 27.27-29,39,40

^{k.} Geneza 48.15,16

^{l.} Geneza 47.31 LXX

^{m.} Geneza 50.24,25; Exodul 13.19

Comentariu

După prima parte despre principii ajungem acum la cele două părți centrale din Evrei 11, care în mod clar sunt paralele și astfel în concordanță cu cele două părți din versetul 1:

„*Siguranța celor sperate*”: credința care privește înainte (versetele 8-22):

- străini, prin credință în călătorie spre o lume viitoare,
- odihnindu-se în făgăduințele sigure ale lui Dumnezeu.
- de aceea: răbdarea credinței (compară cu Evrei 10.36).

„*Convingere despre lucrurile care nu se văd*”: credința care privește în sus (versetele 23-31):

- credința biruie deja acum moral pe satan și lumea,
- odihnindu-se în Dumnezeu în mijlocul tuturor încercărilor,
- de aceea energia credinței (compară cu Evrei 10.32).

Partea a doua, prima din cele două părți centrale, se compune din șapte pasaje care încep cu „prin credință”, întreruptă de un pasaj care începe cu „în (textual: după) credință”. Prin aceasta avem următoarea diviziune:

De trei ori Avraam:

- chemarea și ascultarea: pornirea în călătorie spre moștenire, fără s-o fi văzut (versetul 8);
- caracterul de străin: și în țara făgăduită patriarhii au rămas străini, căci țara va fi curând dăruită urmașilor lor (versetul 9); de aceea ei priveau înainte spre o cetate nevăzută, cerească (versetul 10);
- viață din moarte: această generație care a urmat a rezultat dintr-un trup „mort” (devenit neroditor), așa că viața a rezultat din moarte prin puterea lui Dumnezeu, pe baza credinței;

Intercalare pentru clarificare:

Patriarhii „au văzut” prin credință ce era făgăduit, însă nu au primit făgăduința în timpul vieții lor și au rămas străini în țara făgăduită. Însă ei erau conștienți de ea și în loc să eșueze ei au învățat să-și întoarcă privirea de la țara pământească și să-și îndrepte ochiul credinței spre o patrie cerească, prin aceasta au fost plăcuți lui Dumnezeu (versetele 13-16).

De patru ori patriarhii:

- **încercarea** (lui Avraam): chiar și atunci când el a trebuit să omoare pe fiul făgăduinței, credința lui rămâne tare, prin aceea că el s-a decis că el și acum se poate încrede în Dumnezeu, care poate să aducă viață din moarte (versetele 17-19);
- **cunoașterea** (lui Isaac) căilor lui Dumnezeu: credința îi oferă lui Isaac înțelegere cu privire la viitorul îndepărtat, așa că el binecuvântează corect pe Iacov și pe Esau, pe fiecare în felul lui;
- **experiența** (lui Iacov): toate experiențele de credință, pe care Iacov le-a făcut în timpul căilor lui greșite, l-au condus în cele din urmă la înțelegerea corectă cu privire la viitorul lui Iosif și la închinare;
- **împlinirea** (lui Iosif): departe de casa părintească, Iosif s-a bazat pe împlinirea făgăduințelor lui Dumnezeu și prin îndrumările date cu privire la osemintele lui a arătat spre învierea de care el însuși va avea parte.

Aplicarea acestor principii la evrei este clară:

Și ei au fost chemați să iese din împrejurările lor și să meargă pe drumul credinței spre o „destinație nevăzută”;

Și ei erau străini pe pământ și au trebuit să învețe să privească spre „lumea viitoare” cu capitala ei cerească;

Și ei au trebuit să învețe că poate fi numai un singur popor al lui Dumnezeu pe baza trezirii făcută de Dumnezeu, care dă viață din moarte (privește atent în Romani 4.16-25);

Dumnezeu va întemeia lumea nouă pe înviere: Singurul Său Fiu al făgăduinței a trecut prin moarte și înviere și va fi Domnitorul și centrul acestei lumi noi;

Cine are înțelegerea credinței distinge că dreptul natural (Esau) nu poate avea un loc în lumea nouă și că totul depinde de alegerea făcută de Dumnezeu (Iacov)!;

În binecuvântarea dată de Iacov, Iosif primește partea dublă a întâiului născut: Hristos este Moștenitorul tuturor lucrurilor (vezi Evrei 1.2) și noi moștenim totul împreună cu El;

Curând poporul lui Dumnezeu va fi eliberat de toată frica, va primi moștenirea lui în țara făgăduită și sfinții adormiți vor avea parte de înviere.

Fiecare erou al credinței din trecut ilustrează un anumit aspect al credinței, pe care evreii ar trebui să-l aibă; toate aceste aspecte laolaltă constituie o imagine de ansamblu cuprinzătoare a căilor lui Dumnezeu cu poporul Său pe pământ. Totul arată spre „lumea viitoare” precum și spre latura cerească a acesteia:

- cetatea cerească și patria cerească;
- Fiul făgăduinței înviat și glorificat, adevăratul Iosif;
- poporul lui Dumnezeu ales, răscumpărat și făcut viu, frații lui Iosif, fiii lui Israel.

Principiile principale ale drumului de credință sunt acestea:

- drumul trăirii ca străin
- experiența puterii de înviere a lui Dumnezeu chiar și în timpul vieții noastre,
- a fi concentrat pe Fiul făgăduinței.

Versetul 8: Avraam este în Vechiul Testament o imagine distinsă a credinciosului nou-testamental în așa fel că el este numit „tatăl tuturor credincioșilor”, atât al celor circumciși cât și al celor necircumciși (Romani 4.11,12). În epistola către Romani este vorba înainte de toate de faptul că toți credincioșii sunt îndreptățiți în același fel ca Avraam, prin credință, și anume prin încrederea credinței în Dumnezeu, care dăruie viață din moarte, adică înviază pe Hristos (Fiul făgăduinței, despre care Isaac este o imagine) spre îndreptățirea noastră (Romani 4.16-25). În epistola către Evrei dimpotrivă este vorba despre Avraam ca model al vieții de credință; de aceea nu se vorbește despre dreptatea lui, așa cum se vorbește la Abel și Noe. La Avraam vedem mai degrabă un principiu care la timpul lui nu era încă cunoscut în istoria mântuirii, și anume chemarea (compară cu Isaia 51.2). În acest caz inițiativa nu pornește de la om, ca în cazul lui Abel, care jertfește, și al lui Enoh, care caută, ci de la Dumnezeu Însuși. Nucleul în chemare este făgăduința; ca să primească făgăduința credinciosul trebuie să renunțe la totul. Dumnezeu îl cheamă din lumea actuală, din familia lui și din casa tatălui lui, deoarece El are o lume mai bună pentru el, o lume umplută cu gloria Sa. Este „Dumnezeul gloriei”, Cel care cheamă pe credincios și astfel îndreaptă inima lui spre gloria cerească și spre Hristos, întruchiparea făgăduinței, care șade la dreapta lui Dumnezeu (compară cu Faptele apostolilor 7.2,55). Credincioșii sunt

„tovarăși ai chemării cerești” (Evrei 3.1); ei sunt „cei chemați”, care primesc „făgăduința moștenirii veșnice” (Evrei 9.15). Chemarea este orientată spre Hristos în glorie, în care sunt ancorate toate făgăduințele: „premiul chemării spre în sus a lui Dumnezeu, în Hristos Isus” (Filipeni 3.14): „chemați ... să dobândiți gloria Domnului nostru Isus Hristos” (2 Tesaloniceni 2.14).

Ascultător ...chemat: propoziția secundară „când a fost chemat” este traducerea unui participiu în prezent, care redă o acțiune care are loc în același timp cu verbul principal (aici: era ascultător; a ascultat). Aceasta exprimă că Avraam a ascultat, de îndată ce a auzit chemarea, în același moment. Aceasta este scos în evidență și prin aceea că cuvântul „a ascultat” stă neobișnuit de mult aproape de început.

Loc: faptul că acest cuvânt nu este însoțit de articol scoate în evidență că era un loc total necunoscut lui Avraam. Era locul acesta sau acela, despre care Avraam nu știa mai mult decât că el urma să-l primească ca moștenire. Ascultarea lui nu a rezultat dintr-o descriere atractivă, pe care Dumnezeu a făcut-o despre Canaan; Dumnezeu a spus numai: „țara pe care ți-o voi arăta” (Geneza 12.1).

A ști: acesta nu este cuvântul folosit în mod obișnuit pentru „a ști” (oida sau ginoko), ci epistamai, care înseamnă „a-și îndrepta atenția (sau: gândurile) spre”, și de aceea: „a avea cunoștință despre”. Avraam nu numai nu cunoștea numele țării spre care mergea, ci el nu cunoștea nici particularități ale acesteia, da, nu și-a îndreptat atenția spre ele. De asemenea el nu și-a făcut nici griji, căci el avea destul în credința lui. La fel și credinciosul nu merge pe calea credinței deoarece el cunoaște particularitățile „țării” care i-a fost făgăduită; el se încrede în Dumnezeu, și aceasta îi este de ajuns.

Versetul 9: când Avraam a ajuns în țara făgăduită, el a trebuit să treacă printr-o nouă încercare a credinței, căci Dumnezeu „nu i-a dat moștenire în ea nici cât să-și pună piciorul, și a promis că lui i-o va da în stăpânire și seminței lui după el” (Faptele apostolilor 7.5). Avraam a ajuns totuși în „țara făgăduită”, dar el nu a primit-o; conform făgăduinței urmașii lui o vor poseda în curând. Descendenții vor fi dincolo de Isaac și Iacov, căci nici aceștia nu au primit țara făgăduită. Astfel Avraam a trebuit nu numai să „iese” spre țara făgăduită (versetul 8), ci el trebuia să locuiască ca străin în această țară. Când el a intrat în țară, ea era o „țară străină” în sensul unei țări care nu îi aparținea. La fel credinciosul locuiește astăzi exact pe același pământ pe care Fiul Omului va fi așezat vizibil în curând. Atunci noi vom moșteni împreună cu El moștenirea, însă acum pământul acesta este încă o „țară străină”, în care noi locuim în „corturi”, adică conștienți de faptul că rădăcinile noastre nu trebuie să se înfigă adânc în pământul acesta.

A locuit ca străin: în limba greacă un singur cuvânt: paroikeo, textual: „a locui la (sau: sub)”. Se referă la oameni care locuiesc într-o anumită țară, fără să posede un drept de cetățenie acolo. Astfel Avraam, Isaac și Iacov nu aveau nici proprietate și nici drepturi în țara făgăduită.

Țara făgăduinței: observă cuvântul „făgăduință” însoțit de articolul hotărât: nu este simplu țara făgăduită, ci este țara făgăduinței concrete a lui Dumnezeu făcută lui Avraam și urmașilor lui, comoștenitori ai aceleiași făgăduințe (Geneza 12.1,7; 13.14-17; 15.7,8,16,18-21; 17.8; 22.17; 26.3,4; 28.13; 35.12).

Credință

Evrei 4.2 nefiind amestecat cu credință	Evrei 11.17 prin credință Avraam ... l-a adus jertfă pe Isaac
Evrei 4.3 noi, cei care am crezut intrăm în odihnă	Evrei 11.20 prin credință Isaac l-a binecuvântat pe Iacov
Evrei 6.1 neașezând din nou o temelie ... a credinței în Dumnezeu	Evrei 11.21 prin credință Iacov, când era pe moarte a binecuvântat
Evrei 6.12 prin credință și îndelungă-răbdare moștenesc promisiunile	Evrei 11.22 prin credință Iosif ... a amintit
Evrei 10.22 apropiem ... în siguranța deplină a credinței	Evrei 11.23 prin credință, Moise ... a fost ascuns
Evrei 10.38 cel drept va trăi pe baza credinței sale	Evrei 11.24 prin credință Moise ... a refuzat
Evrei 10.39 dar noi suntem dintre aceia care cred	Evrei 11.27 prin credință a părăsit Egiptul
Evrei 11.1 credința este siguranță ... convingere	Evrei 11.28 prin credință a sărbătorit Paștele
Evrei 11.3 prin credință pricepem că lumile	Evrei 11.29 prin credință au trecut prin Marea Roșie
Evrei 11.4 prin credință Abel a adus lui Dumnezeu	Evrei 11.30 prin credință au căzut zidurile Ierihonului
Evrei 11.5 prin credință Enoh a fost răpit	Evrei 11.31 prin credință, curva Rahav n-a pierit
Evrei 11.6 fără credință este cu neputință să fim plăcuți lui Dumnezeu	Evrei 11.33 prin credință au cucerit împărății
Evrei 11.6 cine se apropie de Dumnezeu trebuie să creadă că El este	Evrei 11.39 prin credință au primit mărturie
Evrei 11.7 prin credință Noe ... a pregătit o corabie pentru salvare	Evrei 12.2 Isus, Căpetenia și Desăvârșitorul credinței
Evrei 11.8 prin credință Avraam a fost ascultător	Evrei 13.7 conducătorii voștri ... imitați-le credința
Evrei 11.9 prin credință el a locuit ca străin	
Evrei 11.11 prin credință a primit putere	
Evrei 11.13 în credință au murit toți aceștia	

Locuind în corturi: străinii locuiesc în corturi, care pot să fie mutate, nu în case fixe. Pentru o casă proprie este necesară o proprietate funciară. De aceea Avraam a rămas și în Canaan un nomad, o căpetenie a păstorilor. Cu atât mai rea a fost comportarea nepotului său Lot, care a ieșit din cort și a construit o casă în Sodoma (Geneza 13.12; 14.12; 19.1-11).

Cu Isaac și Iacov: Avraam a putut vedea a treia generație a lui – Iacov și Esau aveau 15 ani când a murit el – și a trebuit să fie martor ocular, că nici ei nu au primit încă făgăduința, ci au trebuit să locuiască în corturi cu el ca străini. Astfel credința lui Avraam a fost și mai mult pusă la probă; însă versetul următor arată că el a trebuit să se familiarizeze cu situația de a nu avea parte în viața lui de împlinirea făgăduinței.

Versetul 10: după cât știm, Avraam nu a primit nici o descoperire referitoare la lucrurile cerești. Însă atunci când și-a dat seama că el nu va primi împlinirea în viața sa pământească, el a rămas așa de intens în părtașie cu Dumnezeu, că credința lui a înțeles „intuitiv”, că Dumnezeu a pregătit ceva mai bun pentru el. Aceasta este o constatare uimitoare referitoare la dimensiunea credinței lui Avraam, despre care noi nu auzim nimic în Vechiul Testament, și la fel de puțin despre faptul că el, așa cum spune Domnul Isus, „a săltat de bucurie că va vedea ziua Mea” (Ioan 8.56). Taina constă în „Dumnezeul gloriei”, care l-a chemat (Faptele apostolilor 7.2): gloria cerească a acestui Dumnezeu l-a făcut să intuiască că exista mai mult decât o țară pământească și un popor pământesc. De aceea credința lui s-a îndreptat spre un popor ceresc și o patrie cerească (versetul 16) cu o cetate cerească. Este o „cetate” pe care Dumnezeu a pregătit-o pentru poporul Său (versetul 16), „cetatea Dumnezeului celui viu, Ierusalimul ceresc” (Evrei 12.22), cetatea viitoare, care rămâne (Evrei 13.14). Ultimele două versete arată clar că cetatea nu este simplu cerul: este o cetate viitoare, nu numai pentru Avraam, ci și pentru noi. În afară de aceasta Evrei 12 leagă „cetatea” cu întreg noul sistem, pe care Hristos l-a introdus și care se va realiza deplin în veacul viitor. Toate acestea luate împreună (vezi în continuare comentariul la Evrei 12) arată clar că „cetatea” este centrul ceresc al „veacului viitor” (Împărăția păcii a lui Hristos). Acest Ierusalim ceresc are o legătură clară cu o noțiune asemănătoare: „Ierusalimul de sus” (Galateni 4.25), este o expresie simbolică a liniei harului și libertății, care este pus în opoziție cu sistemul Legii și al sclaviei și care este legat cu „Ierusalimul de acum”; compară cu aceasta același înțeles al „Muntelui Sionului” în Evrei 12.22. Este o legătură și cu noul Ierusalim din Apocalipsa 21.2,9-22.5. care este văzut acolo ca și capitală a Împărăției de o mie de ani. Diferența constă în aceea, că noul Ierusalim este identificat categoric cu „soția, mireasa Mielului”, deci Adunarea (Biserica) (Apocalipsa 21.9; compară cu Efeseni 5.25-32), în timp ce Ierusalimul ceresc este clar diferențiat de Adunare în Evrei 12.22,23. Este de asemenea clar că cele două sunt strâns legate una de alta. Când Avraam avea privirea îndreptată spre cetățenia cetății cerești, ne gândim direct la Apocalipsa 21.27: „Și nimic ... nicidecum nu va intra în ea (în Ierusalimul ceresc), ... ci numai cei scriși în cartea vieții Mielului.”

Cetatea care are temelii: înaintea lui Avraam stătea cetatea, pe care el o aștepta, în contrast cu corturile, în care el locuia și care nu aveau o temelie tare. Cetatea aceasta stătea în contrast și cu cetățile care îl înconjurau pe Avraam în Canaan și care aveau temelii nedrepte, întemeiate pe sânge și crimă. Cetatea aceasta era în contrast și cu Ur din Caldeea, cetatea la care Avraam a

trebuit să renunțe. Și cetatea cerească nu stătea în cele din urmă în contrast cu cetatea din timpul acela, unde toată constituirea a început după potop: Babel, cetatea marcată de un caracter pământesc, caracterizată prin rebeliune și mândrie. Și în cartea Apocalipsa „cetatea sfântă Ierusalim” stă în contrast cu „Babilonul cel mare”, cetatea păcătoasă din Apocalipsa 18. Observă prezența articolului hotărât; era cetatea cunoscută, precisă cu anumite fundamente: cunoscutul Ierusalim ceresc (compară cu Psalmul 87; LXX vorbește în versetul 1 de „temeliile lui”, la care probabil face aluzie aici scriitorul). Observă și forma de timp prezent „are”. Pentru credință cetatea există deja, cu toate că luat în sens strict este „cetatea viitoare” (Evrei 13.14). Temeliile (la plural!) amintesc de cele douăsprezece temelii ale noului Ierusalim (Apocalipsa 21.14). Deoarece cetatea are temelii tari, ea va fi și o „cetate care rămâne” (Evrei 13.14).

Creator (meșter) și Ziditor: primul cuvânt este technites; compară cu cuvântul nostru „tehnician”. El înseamnă „artist (vezi Faptele apostolilor 19.24,38; Apocalipsa 18.22), meseriaș, arhitect”, cineva care face planul de construire, așa cum cuvântul următor se referă la executantul planului de construire. Cuvântul acesta, demiourgos, înseamnă textual „lucrător pentru popor”. În filozofia antică cuvântul acesta este folosit pentru dumnezeire, care din materia veșnică a creat cosmosul (compară cu Evrei 3.4), „demiurgii”. În versetul nostru Dumnezeu este Ziditorul care construiește cetatea. Atât planul cât și execuția vin în totalitate de la El; pentru cetățile pământești omul este proiectantul și constructorul.

Versetul 11: mulți traducători și comentatori au înțeles versetul acesta așa, ca și cum Sara ar fi subiectul acestui verset. Studiile mai noi ale manuscriselor și ale folosirii cuvintelor conduc tot mai mulți comentatori să privească pe Avraam ca subiect al acestui verset. Aceasta este mai consecvent și în măsura în care în versetele 8-10 și chiar în versetele 17-19 Avraam este întotdeauna subiectul. Punctul central este în cuvintele „întemeierea unei semințe” (ediția Elberfelder nerevizuită); alții traduc: „întemeierea urmașilor” (Schlachter) sau „să devină însărcinată” (Luther și Elberfelder în adnotare). În greacă stă: eis katabolen spermatos. Cuvântul katabolen poate fi înțeles figurat, și în acest caz expresia aceasta înseamnă: „spre întemeierea unei semințe” (aceasta înseamnă, de urmași). Însă astăzi este pus foarte mult la îndoială, dacă acesta este înțelesul aici (vezi Kittel-B și Metzger). Se vrea ca această expresie să nu fie înțeleasă în sens figurat, ci în adevăratul sens al cuvântului. În cazul unei traduceri textuale cuvântul katabole este interpretat ca „a depune” (sau a coborî, a cufunda); și pentru sperma nu sensul de urmași, ci sămânță (bărbătească). În acest caz întreaga expresie este: „putere pentru a depune sămânță”, sau „putere pentru ejaculare de sămânță”. Este evident că în acest caz expresia nu se poate referi la femeie, ci la bărbat. Cu toate acestea s-a încercat să se privească Sara ca subiect al acestui verset, prin aceea că s-a tradus astfel: „... Sara neroditoare a primit putere în legătură cu (sau: cu privire la) ejacularea de sămânță (și anume a lui Avraam)” (așa traduce de exemplu Wuest). Însă în acest caz trebuie să se accepte un înțeles foarte artistic, așa ca și cum Sara ar fi primit de exemplu putere pentru ca sămânța vărsată să rodească. În afară de aceasta cuvântul eis „spre” nu primește adevăratul înțeles. Este mai bine ca versetul acesta să fie citit ca o continuare a versetelor 8-10, și Avraam să fie privit ca subiect al versetului. Trebuie însă să se încerce să se redea și cuvintele „și Sara însăși”. Ele pot fi interpretate ca un complement circumstanțial (ebraic) și se poate traduce de exemplu așa „cu toate că Sara însăși era stearpă”. Însă aceasta se

poate face numai dacă se pornește de la premisa că cuvântul „stearpă (neroditoare)” aparține textului din versetul 11. Mărturia manuscriselor pentru acest cuvânt este puternică, însă ea lipsește în anumite manuscrise importante (A, X, Dc, K, 33 și probabil și în P13). Dacă se decide pentru lăsarea la o parte, atunci cel mai bine se traduce: „Prin credință și el a primit cu (adică în relații sexuale cu) Sara putere pentru ejaculare de sămânță.” Traducerea aceasta descrie exact în ce a constat minunea conceperii lui Isaac: Dumnezeu a redat lui Avraam pe baza credinței lui încă odată potența bărbătească, prin care el în relații sexuale cu Sara era în stare să ejaculeze sămânță. După aceea Dumnezeu a dat Sarei încă o dată fertilitatea feminină.

Dincolo de vârsta potrivită: Avraam avea o sută de ani și Sara nouăzeci, atunci când s-a născut Isaac (Geneza 17.17; 21.5). În ceea ce privește capacitatea de reproducere a lor citim: „Și Avraam și Sara erau bătrâni, înaintați în zile: Sarei îi încetase rânduiala femeilor (adică ea nu mai avea menstruație; compară cu Geneza 31.35). Și Sara a râs în sine, zicând: «După ce am îmbătrânit să mai am eu plăcere? ... domnul meu de asemenea este bătrân (aceasta înseamnă evident impotent)»” (Geneza 18.11,12).

Socotit credincios: aceasta este clarificat mai îndeaproape prin Romani 4.19-21: „Nefiind slab în credință, nu s-a uitat la propriul său trup (Avraam), deja neputincios, având aproape o sută de ani, și nici la pânțele ca și mort al Sarei, și nu s-a îndoit de promisiunea lui Dumnezeu, prin necredință, ci a fost întărit prin credință, dând glorie lui Dumnezeu și fiind deplin convins că, ceea ce a promis, El poate să și facă.” Credința lui Avraam a mers așa de departe, că el cu toată starea trupestă „moartă” (adică, impotent) și lipsa de fertilitate a Sarei era convins că Dumnezeu era în stare să dea naștere la un copil prin el și Sara. Am văzut în versetul 10 că Avraam nu s-a mai așteptat să primească moștenirea în timpul vieții sale, de aceea atenția lui s-a îndreptat spre urmașii lui trupești, care vor primi moștenirea. De aceea credința lui se încredea în apariția acestor urmași, în ciuda faptului că din punct de vedere biologic nu mai părea posibil.

Versetul 12: dintr-unul singur: cuvântul acesta este de genul masculin și de aceea se poate referi numai la Avraam. Aceasta sprijină gândul că și în versetul 11 subiectul este Avraam.

Aproape mort: vezi citatul din Romani 4.12. Cuvântul „ca și mort” pentru „neroditor” nu este o exagerare a gândirii orientale. Din Romani 4 rezultă că nașterea lui Isaac din părinți „ca și morți” este o imagine despre strigătul de trezire al lui Hristos, așa că credința lui Avraam și a creștinilor credincioși este de aceeași natură: Avraam l-a crezut pe Dumnezeu, care conform convingerii sale era puternic ca să aducă din moarte pe fiul făgăduinței. Creștinii credincioși cred într-un Dumnezeu, care s-a dovedit a fi puternic ca să aducă din moarte pe Fiul făgăduinței. Avraam a fost îndreptățit pe baza credinței lui, noi pe baza credinței noastre (vezi Romani 4.16-25). Astfel Avraam a învățat figurativ să cunoască adevărul că Dumnezeu aduce viață din moarte – un adevăr pe care el l-a aprofundat și mai mult la jertfirea lui Isaac (versetele 17-19). La fel și evreii au trebuit să învețe că toate binecuvântările lui Dumnezeu se găsesc de cealaltă parte a morții, și anume în Hristos înviat, glorificat.

Stele ... nisip: aceste parafrazări ale generațiilor lui Israel se întâlnește foarte des în Vechiul Testament: Stele: Geneza 15.5; 22.17; 26.4; Exodul 32.13; Deuteronomul 1.10; 10.22; 28.62; 1 Cronici 27.23; Neemia 9.23. Nisip: Geneza 22.17; 32.13; Osea 1.10; compară cu Geneza 13.16; 1 Împărați 4.20; Isaia 10.22; 48.19; Ieremia 33.2. Numai în Geneza 22.17, după jertfirea lui Isaac, cele două expresii se întâlnesc împreună. În cazul acestor două expresii s-a gândit la generația pământească și generația cerească a lui Avraam, adică la sfinții care în timpul Împărăției păcii vor locui în cer ca sfinți înviați (compară cu Daniel 7.18,22,27; 12.3) precum și sfinții care vor intra în Împărăția păcii pe pământ (compară cu Osea 1.10); însă din locurile citate devine de asemenea clar că Israel pe pământ a fost deja comparat în trecut cu stelele cerului. În general expresia aceasta face aluzie la mulțimea uriașă a urmașilor lui Avraam, care la fel de puțin poate fi numărată precum pot fi numărate stelele cerului sau boabele de nisip.

Versetul 13: în versetul 9 scriitorul a numit și pe Isaac și pe Iacov și în versetul 12 chiar pe toți urmașii lui Avraam. Înainte ca în versetele 17-22 să trateze în mod deosebit cele patru generații ale patriarhilor, el întrerupe subiectul lui cu o remarcă generală referitoare la credința patriarhilor. Ei nu numai au trăit în credință, ci ei au și murit în credință. Ei au păzit credința până la sfârșit și au luat-o cu ei în mormânt, fără să fi primit „făgăduința” (adică aici: lucrurile care erau făgăduite). Din context se recunoaște clar că scriitorul se referă aici la patriarhi și nu la eroii credinței înainte de ei – Enoh nici măcar nu a murit. Versetele 14-16 arată că este vorba de aceia cărora le era făgăduită țara.

În credință: textual „conform credinței”, nu „prin credință”. Aici nu este vorba că moartea lor era o faptă de credință, ci că ei au murit în concordanță cu întreaga situație a credinței, care era caracterizată prin aceea că ei într-adevăr au primit făgăduința, dar în viața lor ei nu trebuiau să primească împlinirea și de aceea au năzuit după ceva „mai bun” (versetul 16). „Ei au murit sub sistemul credinței, și nu al vederii” (Vincent).

Le-au văzut de departe: noi am constatat deseori că credința „vede” ceea ce cu ochii trupești nu se vede (vezi versetul 27); ea este convinsă de ceea ce ochiul (fizic) nu vede și este sigură de ceea ce speră (versetul 1). Credința speră într-o patrie cerească și o vede deja din depărtare, așa cum Moise de pe muntele Nebo a văzut țara făgăduită, fără ca el însuși să intre în ea. Credința speră de asemenea și într-o patrie pământească, care va fi dăruită cândva urmașilor lui Avraam conform făgăduinței lui Dumnezeu.

Le-au salutat: aici s-ar putea gândi de exemplu la salutul marinarilor, care din depărtare fac cu mâna unei țări, unde ei nu pot ancora; sau la marinarii care fac cu mâna prietenilor lor de pe țarm ca salut de revedere. Așa au salutat patriarhii patria cerească; ca de exemplu Iacov aflat pe moarte, atunci când a exclamat: „Aștept salvarea Ta, Doamne!” (Geneza 49.18).

Au mărturisit: patriarhii au mărturisit public că aici pe pământ (sau poate mai bine: în țara făgăduită) ei erau numai străini și venetici. Din mărturisirea lor vorbea liniștea credinței și încrederea lor, că ei vor intra cândva în țară, nu ca străini și venetici ci ca moștenitori și

proprietari. În sensul adevărat al cuvântului auzim această mărturisire din gura lui Avraam față de hetiti (Geneza 23.4).

Străini și fără drept de cetățenie: un alt cuvânt pentru „străin”, decât cel din versetul 9, și anume cuvântul obișnuit. „Fără drept de cetățenie” înseamnă textual „cel care rămâne la un alt popor” (vezi și 1 Petru 1.1; 2.11; de 2 ori străin).

Versetul 14: cine spune astfel de lucruri, și anume că ei sunt străini și locuitori temporari și privesc spre împlinirea făgăduinței în viitorul îndepărtat, arată clar că el nu privește țara în care locuiește ca patrie a lui și de aceea este în căutarea unei patrii; a căuta în sensul de a dori, își îndreaptă inima spre ea, o urmărește. Aceasta înseamnă nu numai că patriarhii sperau că țara Canaan făgăduită, dar „străină” va deveni cândva proprietatea lor și prin aceasta patria lor. Căci ei au învățat să recunoască că ei nu vor poseda țara în timpul vieții lor. Și de aceea ei au învățat să privească spre o altă patrie, cerească (versetul 16). Chiar și pe patul lor de moarte „căutau” patria, așa cum se vede din cuvintele lui Iacov citate. „Salvarea”, pe care el o aștepta nu era intrarea în Paradis după moartea lui, căci despre acesta el nu știa nimic. „Salvare” înseamnă „răscumpărare”: răscumpărarea urmașilor lui în viitor, când adevăratul Șilo va domni peste popoare. Și Iacov va avea parte de această salvare, deoarece el va învia din moarte, ca să primească o parte cerească în Împărăția păcii. În timp ce urmașii lui vor primi țara pământească, pentru Iacov și toți sfinții adormiți va fi în înviere o patrie cerească.

Versetul 15: pe cât de puțin țara făgăduită era patria căutată, la fel de puțin „căutarea” patriarhilor însemna că ei doreau să se întoarcă înapoi în țara din care au venit. Vorbind omenește, nici o țară nu putea fi numită „patrie”, așa cum era Ur în Caldeea, unde a rămas „rudenia Lui” și „casa tatălui lui” (Geneza 12.1). Însă evident patriarhi nu aveau în vedere această țară, căci altfel ar fi putut încerca să se întoarcă înapoi în această „patrie”. „Căutarea” lor nu era o „gândire înapoi” (să-și amintească din când în când) de patria lor. În cei 215 ani de străinătate Avraam, Isaac respectiv Iacov ar fi avut timp suficient (sau: ocazii) să se întoarcă în Ur, însă ei aveau altceva înaintea ochii lor.

Versetul 16: dar acum: acest „acum” nu este o determinare a timpului, ci o aluzie la o concluzie: „după toate aparențele”, „evident”, „după cum stau lucrurile”. Patriarhii doreau cu bucurie după o patrie mai bună, aceasta este o patrie cerească (cuvântul patrie nu stă aici în text, ci trebuie preluat din versetul 14). Prin căutarea cu privirea după o patrie cerească – cu toate că, așa cum este cunoscut, până atunci Dumnezeu nu a vorbit despre așa ceva – ei au dat onoare lui Dumnezeu, prin aceea că au lăsat să se recunoască că făgăduința Lui pentru ei însemna mai mult, decât relatează epistola, prin aceea că ei prețuiau făgăduința Lui mai mult după duhul făgăduinței decât după cheștiunea făgăduită (Dods).

Mai bună, adică cerească: deseori am auzit că creștinismul posedă lucruri „mai bune” decât iudaismul, și aceasta pare să includă chiar și o patrie mai bună, chiar o patrie pe care patriarhii (din timpul iudaismului) au căutat-o deja cu privirea. Noi trebuie să ne referim încă o dată la faptul că această patrie nu este „cerul”, unde merg sufletele sfinților adormiți. Niciunde în Biblie

nu se spune că credincioși „merg în cer” atunci când mor, și nicidecum în Vechiul Testament. În Noul Testament se spune numai că ei sunt „cu Isus” (Luca 23.43), „la Domnul” (2 Corinteni 5.8), „la Hristos” (Filipeni 1.23). De aceea noi trebuie să ne gândim la început nu mai întâi la adormire, ci la înviere. Spre aceasta era îndreptată și credința sfinților vechi-testamentali, așa cum arată clar Iacov și Iosif, prin aceea că ei voiau categoric ca osemintele lor să fie îngropate în Canaan (vezi comentariul la versetul 22). Patria cerească este de aceea cerul ca loc unde sfinții înviați și glorificați vor rămâne pentru totdeauna. Dar legătura cu cetatea cerească, Ierusalimul ceresc în Apocalipsa 21 (vezi comentariul la versetul 10) și legătura cu întreg contextul epistolei către Evrei, orientarea spre „lumea locuită viitoare” (Evrei 2.5), „veacul viitor” (Evrei 6.5), „odihna de sabbat” (Evrei 4.9), noul legământ cu Israel (Evrei 8.8) și „Împărăția care nu se clatină” (Evrei 12.28), toate acestea arată clar că în cadrul patriei cerești noi trebuie să ne gândim mai întâi la latura cerească a Împărăției de o mie de ani. Când Israel va fi ca stelele cerului și nisipul de pe malul mării și va moșteni patria pământescă, atunci sfinții înviați – de asemenea și patriarhii, dar și cititorii evrei - vor moșteni patria cerească. Ei sperau într-o altă „țară a făgăduinței”, pe care ei o vor primi sub domnia binecuvântată a Fiului făgăduinței, a adevăratei Semințe a lui Avraam, marele Șilo, Fiul Omului din epistola către Evrei. Când Israel (și anume în Împărăția păcii) va moșteni țara pământescă, patriarhii nu vor sta în afara acestei împliniri, ci și ei vor moșteni o „țară”, și anume o țară cerească (cea ce de altfel include domnia din cer peste pământ). Nu o țară pământescă cu un Ierusalim pământesc, ci o țară cerească cu un Ierusalim nou, ceresc, Ierusalimul care este sus. Apoi va fi o „țară a lui Iacov” între cer și pământ, o părtășie între sfinții cerești și cei pământești; atunci „vor veni mulți de la răsărit și de la apus și vor sta la masă cu Avraam, Isaac și Iacov în Împărăția cerurilor” (Matei 8.11; compară cu Luca 13.28,29). Împărăția păcii este ziua Domnului, pe care patriarhii au căutat-o cu privirea, așa cum Hristos a mărturisit despre Avraam: „Avraam, tatăl vostru, a săltat de bucurie că va vedea ziua Mea și a văzut-o și s-a bucurat” (Ioan 8.56). Patria cerească este țara acestei zile, așa cum „lumea locuită viitoare” este lumea locuită a „veacului viitor”. Desigur aceasta nu îngrădește faptul că patria cerească va rămâne veșnic. La fel este și noul legământ pentru sfinții cerești un legământ veșnic (compară cu Evrei 13.20).

Se rușinează: cuvântul acesta este la timpul prezent, deoarece el este permanent aplicabil. Dumnezeu Se declară încă în Scriptură și prin Scriptură ca Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Iacov (Exodul 3.6,15,16; compară cu Geneza 26.24; 28.13; 46.3; Matei 22.32). Dumnezeu S-a bucurat așa de mult de credința patriarhilor, că El a „văzut” mai mult decât a spus că este bucuria Lui să Se numească Dumnezeul „lor”. „Numească” înseamnă de fapt „supranumit”; pare să fie așa că Dumnezeu alături de multele Sale Nume minunate dorește să adauge și că El este Dumnezeul eroilor credinței.

Pentru că ... a pregătit: ceea ce credința patriarhilor a văzut nu era o simplă presupunere, pentru a se liniști pe ei înșiși, ci ea se baza pe realitate. Înainte ca ei să ajungă la această credință, Dumnezeu a pregătit realmente o cetate pentru ei. Deci credința a „văzut” ceva care exista cu adevărat. În ceea ce privește viitorul, este însă numai o cetate „viitoare” (Evrei 13.14). Însă în planul lui Dumnezeu cetatea era deja „pregătită”, și patriarhii au văzut-o. Cetatea cerească și patria cerească stăteau pentru ei așa de tare precum sta planul. Moștenirea era „mutată” pentru ei

în cer, și ea era o moștenire nestrăicătoare și neîntinată și care nu se vestește (1 Petru 1.4): nimic nu poate împiedica împlinirea, realizarea moștenirii – credința se încrede în aceasta.

Versetul 17: scriitorul revine la enumerarea eroilor credinței, și continuă cu patriarhii pe care îi tratează nu în comun, ci pe fiecare în parte. El revine la Avraam și anume la o faptă a lui de credință deosebită: jertfirea lui Isaac. Fapta aceasta a fost nu numai faza cea mai importantă și cea mai grea din viața de credință personală a lui Avraam, și prin aceasta cea mai impresionantă pentru evrei; însă fapta aceasta este foarte importantă din pricina conținutului ei. Avraam căuta cu privirea spre o patrie cerească, însă el a trebuit să învețe că fiul făgăduinței trebuie pentru aceasta să treacă prin moarte. Patria cerească este de partea cealaltă a morții – o moarte pe care Fiul făgăduinței a trebuit s-o îndure pentru noi. Este remarcabil că Dumnezeu repetă făgăduințele Sale după jertfirea lui Isaac și apoi le întemeiază pe Isaac ca acela care s-a întors din moarte (Geneza 22.16-18). Aceasta era o lecție importantă pe care evreii au trebuit s-o învețe. Ei și-au pus speranța în Hristos după carne, însă Acesta a mers în moarte. Acum ei trebuiau să învețe că aceasta a avut loc așa conform voii lui Dumnezeu (Faptele apostolilor 2.23), și trebuiau să renunțe la un Hristos după carne (2 Corinteni 5.16,17). Ei trebuiau să privească la „Isus, care a fost făcut cu puțin mai prejos decât îngerii, datorită morții pe care a suferit-o, încununat cu glorie și onoare” (Evrei 2.9); „privind țintă la Isus ... care, ... a răbdat crucea ... și S-a așezat la dreapta tronului lui Dumnezeu” (Evrei 12.2). Avraam a dat pe fiul său după carne și l-a primit înapoi în înviere (Evrei 11.19). Evreii trebuiau să învețe și adevărul acesta cu privire la Hristos. În niciunul din credincioșii vechi-testamentali nu vedem astfel de „ochi luminați ai inimii”, ca să știe ce este „speranța chemării lor” (compară cu versetul 9), ce este bogăția moștenirii Lui în sfinți (compară cu Evrei 11.10,16), și care este nemărginita mărime a puterii Sale față de noi, care credem, după lucrarea puterii tăriei Lui, care a lucrat în Hristos, înviindu-L dintre morți (compară cu Evrei 11.17-19)” (Efeseni 1.18-20).

A jertfit: în cazul acestei forme de perfect, care în epistola către Evrei 11 este folosită permanent forma aorist, s-a dat multă bătaie de cap. Cea mai bună explicație este că în greaca de mai târziu perfectul poate avea și sensul de aorist (Burton, Dods). Însă aceasta nu explică de ce multe forme aorist sunt întrerupte prin forma perfect. Grosheide este de părere (dacă înțeleg bine sensul lui criptic), că perfectul aici vrea să sugereze că Avraam nu numai a vrut simplu să aducă o jertfă, ci în inima lui realmente a și adus-o. Mulți înțeleg perfectul (care întotdeauna arată o acțiune în trecut, ale cărei urmări durează până astăzi) așa, că fapta de credință a lui Avraam este un model permanent, vezi de exemplu Blass-D (342): „Perfectul în redarea unui eveniment vechi-testamental poate însemna că acesta are încă importanța lui (simbolică)” (compară cu Galateni 3.18; 4.23; Evrei 12.3). Wuest vede în perfect că scriitorul vrea să redea că în timp ce încercarea continua să existe (verb la prezent!), Avraam a jertfit pe fiul său. Încercarea tocmai trecuse, atunci când a venit glasul din cer (Geneza 22.11,12); însă în timpul acesta Avraam a dar deja pe fiul său prin credință. Prin aceasta devine vizibil ce avea Dumnezeu în vedere prin încercare: El a pus credința lui Avraam la probă (Iacov 1.3, nu versetul 13); nu pentru că Dumnezeu Se îndoia de credința lui sau voia să aibă certitudinea credinței lui, căci Dumnezeu, care vede terenul inimilor noastre, nu cunoaște nici o nesiguranță cu privire la credința sau necredința noastră. Dar

tocmai pentru că Dumnezeu cunoștea inima lui Avraam și vedea în ea aurul curat al credinței, Dumnezeu l-a adus în cuptorul de topit, ca să aducă această credință la lumină și s-o curețe.

Și el, care a primit făgăduințele: conjuncția „și” nu introduce un eveniment nou, ci același eveniment este privit acum dintr-o altă latură. Mai întâi fapta de credință a lui Avraam a fost un răspuns dat lui Dumnezeu, care l-a pus la încercare; în al doilea rând ea era o revărsare a hotărârii lui lăuntrice. Aceasta a doua este arătată prin parafrizarea lui Avraam ca acela care a primit făgăduința și a luat-o pentru sine. Să observăm forma de plural: toate făgăduințele lui Dumnezeu (în legătură cu țara și cu urmașii) erau concentrate în fiul făgăduinței; din el se vor naște urmașii care vor poseda țara. Avraam a primit cu toată inima făgăduințele, și de aceea toată speranța lui era îndreptată spre Isaac. Cu cât încercarea era mai mare, cu atât mai mare era fapta de credință, de a da pe Isaac. El s-a încrezut în Dumnezeu, care i-a anunțat împlinirea făgăduinței în fiul său, și el s-a încrezut la fel în Dumnezeu, care i-a poruncit să jertfească pe fiul său (vezi Evrei 11.18).

Singurul fiu: pentru Avraam era numai un fiu, cu toate că el îl avea și pe Ismael (fiul după carne); însă Ismael era în afara liniei făgăduințelor. Numai în Isaac trebuiau să se împlinescă făgăduințele. Dumnezeu Însuși accentuează aceasta, atunci când i-a dat lui Avraam misiunea să jertfească pe fiul său: „Ia pe fiul tău, pe singurul tău fiu, pe care-l iubești, pe Isaac” (Geneza 22.2). „singurul fiu” (monogenes) înseamnă de fapt „unic în felul lui”. În Noul Testament este folosit cuvântul acesta numai pentru Domnul Isus (Ioan 1.14,18; 3.16,18; 1 Ioan 4.9), ca expresie pentru Fiul Tatălui neasemuit, unic în felul Lui și ca expresie a preferinței mari, incomparabile și deosebite (vezi în Evrei 1.6 diferența între singurul născut și întâiul născut). Aceasta face ca versetul nostru să fie o referire și mai concretă la Fiul făgăduinței, care a trecut prin moarte și înviere.

Versetul 18: caracterul unic al lui Isaac, singurul fiu al lui Avraam, în care erau concentrate toate făgăduințele lui Dumnezeu, este scos în evidență cu un citat din Geneza 21.12: dacă se va vorbi despre urmașii lui Avraam, atunci aceștia să fie denumiți după Isaac; alți urmași din el (care au existat efectiv) nu vor fi demni să fie numiți. Aceștia erau urmașii făgăduinței. Așa erau evreii sămânța lui Isaac, și prin aceasta și sămânța lui Avraam. În sens spiritual aceasta vorbește și mai puternic: prin credință evreii erau și sămânța spirituală a lui Avraam (compară cu Romani 4.11,12; Galateni 3.29; Ioan 8.39); deci, ei erau aceasta numai prin adevăratul fiu al făgăduinței, care a mers pentru ei în moarte și a dobândit pentru ei viața de înviere. Dumnezeu a trimis pe singurul Lui Fiu în lume, pentru ca noi să trăim prin El (1 Ioan 4.9).

Socotind: adică și-a format o convingere prin calcule și judecată (compară „socotesc că” în Romani 8.18 și „să mai socotească” în 2 Corinteni 10.7). Avraam pe de o parte se gândește că Dumnezeu i-a dat făgăduința fermă că în Isaac era garantată țara făgăduită și urmași. Pe de altă parte s-a gândit că dacă Dumnezeu i-a poruncit să jertfească pe Isaac, înapoia acestui fapt trebuie să se ascundă o intenție cu totul deosebită. Dacă Isaac trebuia să devină un popor mare și Isaac trebuia să meargă în moarte, atunci numai o concluzie era posibilă: Dumnezeu va readuce la viață trupul lui Isaac din cenușa altarului arderii de tot. Această concluzie a credinței era cu atât

mai uimitoare, cu cât până în momentul acesta nici un om nu a fost readus la viață din moarte. Pe de altă parte Avraam a cunoscut deja adevărul învierii, prin aceea că Dumnezeu a dat naștere la viață din trupul său ca mort; Romani 4.17 leagă aceasta categoric cu Dumnezeu, „care dă viață celor morți”! Acest adevăr trăit l-a aplicat Avraam acum, pe înălțimea vieții sale de credință, la ceea ce i-a spus Dumnezeu: Dumnezeu va aduce din nou viață din moarte, da, dintre morți (scoasă dintre cei morți). Dacă Dumnezeu era puternic să cheme pe Isaac la viață din trupurile lor ca moarte, atunci Dumnezeu era de asemenea puternic să-l aducă din nou la viață din rămășițele lui arse.

Versetul 19: într-un anumit sens Avraam a primit înapoi dintre morți pe fiul său, căci prin credința lui el l-a dat cu adevărat pe Isaac în moarte. Prin această predare a credinței Isaac era deja mort pentru inima lui, el era deja fără Isaac, și de aceea l-a reprimat cu adevărat din moarte. S-au exprimat multe păreri despre expresia „figurativ” (vezi Grosheide), însă după părerea mea înțelesul este clar, că nu are nici un sens să te preocupi detaliat cu aceste speculații. Isaac a fost cu adevărat jertfit de Avraam, însă el nu a murit cu adevărat; de aceea nu poate fi vorba că el l-a reprimat realmente din moarte. (Ceea ce a murit cu adevărat era berbecul, pe care Avraam l-a găsit în desiș.) De aceea reîntoarcerea lui Isaac era numai o reîntoarcere simbolică, „parabola” unei reîntoarceri reale din moarte, așa cum a avut loc la Hristos.

Isaac a mers „figurativ” în moarte și „figurativ” a revenit din ea. Berbecul era cel care a murit cu adevărat, și Isaac era cel care a înviat simbolic.

Versetul 20: în versetele 17-19 Isaac moare simbolic, în versetele 20-22 găsim de trei ori un patriarh pe patul de moarte (cu toate că Isaac va mai trăi 43 de ani ... vezi Geneza 25.26; 29.20,27; 30.25; 35.28; 41.46,53; 45.6; 47.9, din care se poate face următoarea socoteală: $180-60-(130-30-7-2-14)=43$). Prin credință Isaac a primit perspectiva spre lucrurile viitoare și el a putut să binecuvânteze pe fiii lui în concordanță cu acestea. Isaac era, cu toată slăbiciunea lui, în care l-a avantajat pe Esau față de Iacov (vezi Geneza 27), totuși un erou al credinței, care trăia având certitudinea celor sperate (vezi versetul 1). Și cu toate că el a trebuit să fie înșelat din cauza eșecului lui în Geneza 27, și de aceea n-a știut că l-a binecuvântat pe Iacov în locul lui Esau, totuși el l-a mai binecuvântat după aceea încă o dată conștient pe Iacov (Geneza 28.3) și toată binecuvântarea lui Avraam (făgăduința multor urmași precum și posesiunea țării făgăduite) a trecut-o asupra lui. Însă versetul nostru spune mai mult: faptul că se relatează că Isaac a binecuvântat și pe Esau arată că nu este vorba numai că Isaac avea siguranța credinței cu privire la viitorul minunat al urmașilor lui. Și binecuvântarea lui Esau el a dat-o deplin conștient (Geneza 27.39,40) și din această binecuvântare se vede că Esau nu stătea pe linia făgăduinței. Pentru aceasta erau două motive, pe care scriitorul le leagă printre rânduri de inima cititorilor lui. În primul rând harul care alege al lui Dumnezeu trece pe lângă drepturile naturale ale omului (compară cu Romani 9.10-12). Aceasta nu poate fi altfel, căci acolo unde este vorba de drepturi nu se poate vorbi despre har. Iacov avea pe baza dreptului de întâi născut o revendicare naturală la cea mai mare binecuvântare, avea dreptul să devină purtătorul făgăduinței. Dar harul care alege trece pe lângă aceasta și alege pe cel care nu are nici un drept. În felul acesta binecuvântarea devine dependentă de har. Și la fel și evreii trebuiau să învețe că binecuvântarea, pe care ei au primit-o în Hristos, nu era dependentă de drepturile lor naturale – oricum, ei erau

israeliți -, ci exclusiv de harul care alege al lui Dumnezeu. La fel și credința lor trebuia, precum și Isaac, să învețe să diferențieze între dreptul natural și harul care alege. Motivul al doilea este comportarea lui Esau însuși. El a desconsiderat adevăratul drept de întâi născut și a ales binecuvântări pământești (compară cu Evrei 12.16), și prin faptul că și-a vândut dreptul a dat lui Iacov pretenția la binecuvântarea sa. Așa a pierdut Esau binecuvântarea și a dat-o lui Iacov nu numai prin alegerea făcută de Dumnezeu, ci și prin propria cădere. Și aceasta era o lecție pentru evrei, căci și în împrejurimile lor erau din aceia care mărturiseau că sunt creștini, și erau în pericol să acorde întâietate privilegiilor și plăcerilor pământești, în locul unei patrii cerești. Esau nu s-a interesat de făgăduințele lui Dumnezeu, ci de o mâncare de linte, pe care el voia s-o aibă aici și acum. Însă credința are privirea îndreptată spre „lucrurile viitoare” – o expresie care ne amintește din nou direct de o altă expresie asemănătoare din epistola către Evrei, ele toate se referă la Împărăția păcii (Evrei 2.5; 6.5; 9.11; 10.1; 13.14).

Versetul 21: și Iacov binecuvântează pe patul de moarte doi fii și dă celui mai mic binecuvântarea mai mare decât fiului mai mare. De fapt nu erau fiii lui, ci erau din Iosif. Însă acești nepoți ai lui Iacov născuți în Egipt, care de fapt s-ar fi dus în păgânism, sunt adoptați de Iacov ca adevărați fii, așa că Efraim și Manase au fost recunoscuți după aceea realmente ca două seminții deosebite ale poporului Israel. Iacov cel orb spune – ca și tatăl Isaac – ce vede credința lui, atunci când își încruciează mâinile și astfel dă celui mai tânăr binecuvântarea mai mare. Această faptă de credință este așa de neobișnuită că chiar și Iosif cel mare într-un moment de slăbiciune nu cunoaște mărimea acesteia. Iacov, care avea înapoia lui o viață de biruință, de înșelăciune și de neascultare, a trebuit să aibă parte de mâna care disciplinează a lui Dumnezeu și a devenit înțelept prin multe experiențe triste. Așa după cum în viața lui de credință el a trebuit să aibă parte în trupul lui de puterea eliberatoare a lui Dumnezeu, tot așa acum el recunoaște puterea eliberatoare a lui Dumnezeu care nu numai dă celui mai tânăr binecuvântarea mai mare, ci în afară de aceasta prin adoptarea fiilor lui Iosif recunoaște lui Iosif un drept dublu de întâi născut. (Dacă fiii lui Iosif primesc o moștenire deplin valabilă, aceasta înseamnă o parte dublă între fiii lui Iacov.) Ruben prin curvia lui, Simeon și Levi prin violența lor și-au pierdut dreptul de întâi născut, așa că acesta părea să fie dat lui Iuda; efectiv seminția aceasta este binecuvântată deosebit, prin aceea că ea devine seminția regală (compară cu Geneza 49.3-12), însă Iosif este propriu-zisul întâi născut (compară cu Geneza 49.22-26; 1 Cronici 5.1,2; Deuteronomul 33.16 – nu al patrulea fiu al lui Lea, ci fiul cel mai în vârstă al Rahelei). În aceasta este cuprinsă aplicarea pentru credința evreilor. Ei trebuiau să primească, ca și Iacov cel orb, „privirea” spre dreptul de întâi născut al adevăratului Iosif, Hristos, Moștenitorul tuturor lucrurilor (Evrei 1.2); și aceasta nu ca învățătură, ci ca îndrumare spre adorare! Iacov – devenit un credincios cu experiență, care a învățat ce conține disciplina dată de Dumnezeu și alegerea și care ajuns la sfârșitul vieții lui lungi păstrează privirea îndreptată spre planurile lui Dumnezeu cu privire la Iosif, o imagine a lui Hristos – devine în capitolul acesta un închinător. La fel și evreul devine un închinător dacă învață să cunoască planul lui Dumnezeu și căile lui Dumnezeu și ajunge să vadă cum în Hristos ele sunt rezumate și împlinite, în „cel despărțit de frații Săi” (Geneza 49.26; Deuteronomul 33.16). Astfel au învățat evreii prin credință să prețuiască dreptul de întâi născut, nu așa cum l-a primit Esau, ci ca Iacov, nu ca Manase, ci așa cum l-a primit Efraim. Așa pot ei înțelege ce înseamnă să aparții „adunării celor întâi născuți” (Evrei 12.23), și cine este Cel întâi născut, pe

care Dumnezeu Îl va aduce în lume (Evrei 1.6). Copleșit prin gloria lui Dumnezeu, a gloriei lui Hristos, a planului Său, a căilor Sale, a Persoanei Sale, credinciosul devine un adorator – punctul culminant al vieții sale de credință.

A binecuvânta (7x)	Binecuvântare
Evrei 6.14 cu adevărat te voi binecuvânta din belșug	Evrei 6.7 are parte de binecuvântare de la Dumnezeu
Evrei 7.1 Melhisedec ... l-a binecuvântat pe Avraam	Evrei 12.17 când a vrut să moștenească binecuvântarea
Evrei 7.6 l-a binecuvântat pe cel care avea promisiunile	
Evrei 7.7 cel mic este binecuvântat de cel mai bun	
Evrei 11.20 prin credință Isaac i-a binecuvântat pe Iacov și pe Esau	
Evrei 11.21 prin credință, Iacov, când era pe moarte, a binecuvântat	

Excurs: Evrei 11 și Septuaginta (LXX)

În Evrei 11 găsim două modele interesante, care arată cum un scriitor nou-testamental nu urmează textul ebraic (așa-numitul text mazoreic) al Vechiului Testament, așa cum noi îl cunoaștem, ci textul grecesc al LXX (Septuaginta, traducerea greacă antică a Vechiului Testament). LXX redă Geneza 5.24 astfel: „Și Enoh a plăcut lui Dumnezeu și el nu a fost găsit, deoarece Dumnezeu l-a răpit”; ultima parte a acestei fraze o regăsim textual în Evrei 11.5. De ce LXX are „a plăcea” și nu „a umbla”? Aceasta nu este o întrebare referitoare la diferite interpretări ale textului de bază, ci de corectitudinea traducerii. În ebraică găsim aici verbul „a merge” (halak) într-o așa-numită formă medială (hithalleek), care înseamnă: „a merge plăcut lui; a umbla”. Traducătorii versiunii LXX au înțeles evident în aceasta și „a umbla spre plăcerea altuia”, de aceea: „a umbla plăcut” și au redat cuvântul ebraic prin „bună plăcere”.

În Geneza 47.31 se citește în LXX: „Și Israel s-a închinat” (sau „s-a plecat adorând peste vârful toiagului lui”). Diferența față de textul ebraic cunoscut nouă („la capul patului său”) constă în ultimul cuvânt: „toiag” sau „pat”, în ebraică matteh respectiv mittah. Aceste două cuvinte conțin aceleași consoane m.t.h. Înainte de Evul Mediu manuscrisele ebraice constau numai din consoane, așa că era posibilă o astfel de confuzie. Traducătorii textului LXX au citit evident consoanele m.t.h. ca matteh, în timp ce mazoreții (învățații iudei, care în Evul Mediu au introdus vocale textului consonant ebraic) au citit mittah, și astfel au introdus vocala i. Sunt manuscrisele lor care stau la baza traducerii noastre a Vechiului Testament, la care scriitorul epistolei către Evrei citează evident din LXX, așa cum face deseori. Dacă putem înțelege așa, că Duhul Sfânt

aprobă aici interpretarea „toiag”, atunci te întrebi dacă nu cumva și în Geneza 47 ar trebui mai bine să se folosească cuvântul matteh.

Versetul 22: credința lui Iacov a cunoscut că adevăratul Iosif va trebui să devină Moștenitorul tuturor lucrurilor; credința lui Iosif a cunoscut că Dumnezeu va răscumpăra cândva pe poporul Său și îl va binecuvânta împreună cu Mesia în țara făgăduită. Credința lui era așa de tare, și dorința lui personală de a avea parte de așa ceva era așa de mare, că el – așa cum a făcut Iacov – a poruncit ca osemintele lui să fie îngropate în țara făgăduită, fără îndoială având în vedere învierea, când Mesia va veni să întemeieze Împărăția Sa. Iosif nu numai a văzut un viitor minunat al poporului lui Dumnezeu, ci credința lui a cunoscut și pentru sine însuși o parte minunată: chiar dacă nu este o parte pământească, ci – mult mai minunată – o parte în înviere, în patria cerească, latura cerească a Împărăției care va veni. Iosif era un străin într-o țară îndepărtată (fără să se ia în seamă poziția lui înaltă), însă credința lui a cunoscut că Dumnezeu va elibera deplin pe poporul Său din toate legăturile Egiptului: „Dumnezeu vă va cerceta negreșit și vă va sui din țara aceasta în țara pe care a jurat-o lui Avraam, lui Isaac și lui Iacov ... Dumnezeu vă va cerceta negreșit și să ridicăți oasele mele de aici” (Geneza 50.24-26; vezi și Exodul 13.19; Isaia 24.22). La fel și evreii trebuiau să învețe, să renunțe la tot ce amintea de „Egipt” și în credință să caute cu privirea spre ceea ce este de partea cealaltă a „Iordanului”, de moarte și înviere. Iosif era un om cu vază și cu poziție înaltă în Egipt și desigur el ar fi putut primi acolo o înmormântare măreață (probabil chiar o piramidă), în timp ce Canaan putea fi pentru el numai o amintire neplăcută. Însă pentru credința lui, Canaan era țara făgăduinței; inima lui îl trăgea într-acolo, acolo voia el să fie înmormântat. Și evreii trebuiau să învețe să renunțe la toate împrejurările actuale și să privească cu perseverență (vezi Evrei 10.32-39) în sus, având siguranța a ceea ce se speră și convingerea despre ceea ce nu se vede.